

Generationsskifte hos BIODLARE på Kinnekulle

Mentorskapet är en viktig faktor för lyckad biodling. En mer erfaren odlare stöttar nya odlare med kunskap och råd. Hemträdgården har träffat Bengt och Marianne Kling som trappar ned sin omfattande honungsproduktion parallellt med att vara mentorer åt de nya odlarna Håkan och Anette Ekelund.

Text och bild: **AGNETA FALCK**

De erfarna odlarna Bengt och Marianne Kling driver Bergsgårdens honung, ett företag med Kravmärkt biodling och honungsproduktion, beläget i Gössäter på Kinnekulle. På 1980-talet bodde de med familjen i

Borås, men eftersom Bengt är uppvuxen på Kinnekulle besökte de trakten ofta.

– Vi pratade om att flytta hit och vi hittade ett hus vi ville ha 1990. Jag sa upp mig från jobbet som chef på ett teknikföretag och vi flyttade hit till Bergsgården. Jag tänkte vara ledig ett år för att renovera huset och sen skulle jag ta ett enklare jobb, förklarar Bengt.

Familjen Kling odlade grönsaker på gården och kunde sälja det de inte konsumerade själva. Honung köptes från en äldre biodlare i närheten som egentligen ville sluta med biodlingen. Han frågade om Bengt och Marianne ville köpa hans två samhällen. Sagt och gjort, det gjorde de och den gamle biodlaren var inledningsvis mentor åt dem och hjälpte dem det första året. Bengt blev snabbt biten av biodlandet och såg möjligheterna att få en bra avkastning. Antalet egna

De nya biodlarna Håkan och Anette Ekelund med sin mentor Bengt Kling.

Att sköta om biodlingen tar tid men det är mödan värt, tycker Håkan och Anette Ekelund.

kupor och samhällen ökade snabbt i början.

– Som mest hade vi 110 kupor. Produktionen har varit bra och vi har fått upp till 140 kg per kupa. Kneppet är att se till att bina trivs. Om de trivs så producerar de honung, berättar Bengt.

Utveckla eget företag

Det var en stor omställning att flytta från Borås till Kinnekulle, men Bengt har inte ångrat sig en sekund.

– Jag har snarare ångrat att vi inte gjorde det tidigare, säger Bengt och ler. Det har varit givande att utveckla och driva eget företag. Det är ju väldigt fritt men samtidigt mycket jobb. Alla kontakter med kunder, leverantörer och att vara ute på marknader är positivt, socialt och trevligt. Jag uppskattar även att ha kommit nära naturen.

Bengt har alltså sysslat med biodling i över 25 år och kan reflektera över vad som ändrats genom åren. Han menar att själva grunden i biodlingen är samma som den alltid varit, även om det utvecklats många varianter av redskap över tid.

– Den stora förändringen är egentligen de olika sjukdomar som kommit in från andra länder. Det kan t ex vara att någon tar hem en okontrollerad bidrottning som då bär på en sjukdom som vi inte haft här.

Marianne var ute och jobbade de första åren i Kinnekulle för att trygga inkomsterna, men övergick med tiden till att jobba allt mer i familjeföretaget.

Hon är allergisk mot bistick så hon har hållit sig undan själva kuporna och i stället skött ekonomi, administration och honungshantering.

– Det har varit roligt att ha en gemensam verksamhet. Jag har slungat, tappat på burk och framför allt diskat. Det blir enormt mycket disk i honungshanteringen, säger Marianne.

Trappar ner och bygger upp

På Bergsgården finns nu 19 kupor i början av säsongen 2019 och verksamheten ska trappas ned.

Hur känns det?

– Ja det är inte roligt att trappa ned, det var roligare att bygga upp verksamheten. Men det är mycket tunga lyft, och orken räcker inte riktigt till längre. Men jag hoppas att fler börjar med biodling. Vi importerar mycket honung till Sverige så det finns ett behov av mer inhemsk honung.

De nya odlarna Håkan och Anette Ekelund har haft dig som mentor i två år. Vad är dina råd till dem inför framtiden?

– Bisamhällen kräver ju en regelbundenhet i skötseln så det gäller att inte utöka sin biodling mer än vad man har tid till. Håkan och Anette har redan tagit åt sig så väl av de råd jag gett hittills så jag kan bara säga att de får fortsätta att vara noggranna och sköta sina bisamhällen med den känsla de gjort hittills.

Håkan och Anette Ekelund bor och arbetar i Göte- ➤

»När man börjar är det oerhört värdefullt att ha en mentor, men också ett nätverk, där man kan hjälpas åt och ställa frågor.«

Bengt Kling granskar ett av Håkan och Anette Ekelunds samhällen.

- borg. De har ett torp i Gössäter där de även bygger ett hus för att på sikt kunna bo där året om. De började med biodling för två år sedan.

Biodlarkurs

– Det började med att vi skaffade några äppelträd och när det inte blev några äpplen började vi tänka på pollinering. Vi kände till att Bengt Kling, som är en av våra närmsta grannar, var biodlare. Vi gick och pratade med honom om vad vi kunde göra för att gynna pollineringen. Bengt föreslog att vi skulle börja med biodling. Han var noga med att vi skulle börja i liten skala och att vi skulle gå en kurs först, berättar Anette.

Håkan och Anette gick en grundläggande biodlarkurs i Göteborg och sen köpte de det som behövdes begagnat, på inrådan av Bengt. En del som börjar med biodling köper mycket nya saker och sen upptäcker de kanske efter två år att det inte riktigt var något för dem.

– När man börjar är det oerhört värdefullt att ha en mentor, men också ett nätverk, där man kan hjälpas åt och ställa frågor. Vi gick med i Götene biodlarförning och gick ytterligare en kurs. Det har t ex varit värdefullt att få råd kring inköp av material, eftersom det finns en uppsjö av olika produkter, storlekar och varianter, säger Håkan.

Varför tycker ni om att hålla på med biodling?

– Det är ju jättebra ur miljösynpunkt eftersom vi är så beroende av att ha pollinerare. Det är roligt att lära sig hur bisamhället fungerar, det är så komplicerat och jag har lärt mig så mycket, säger Anette. Vi har

Håkan och Anette Ekelunds första skörd.

Nyslungad honung.

Bengt och Marianne Kling har varit biodlare sedan början av 1990-talet. Nu är det dags att trappa ned.

börjat se naturen på ett annat sätt. Vi lägger märke till vad som blommar, hur det blåser, nederbörden och vi har utvecklat vårt miljötänkande.

– Det är kul att hålla på med biodlingen tillsammans med Anette. När vi går kurser kan vi diskutera efteråt och komplettera varandra i vad vi uppfattar och kommer ihåg. Jag gillar att engagera mig i biodlarföreningen och träffa andra biodlare. De har ett naturintresse, är trevliga, vi sköter några kupor tillsammans och gör studieresor ihop, berättar Håkan.

God honung

Förra våren var det dags för den första skörden för Anette och Håkan och de fyra kuporna gav 300 kg honung.

– Vi blev lite chockade över att vi fick så mycket. Vi hade inte kärl nog utan fick låna av Bengt. Det var jättekul, utbrister Anette.

– Det var överväldigande att det fungerade och att honungen var god, ja det var ett kvitto på allt jobb vi lagt ned, säger Håkan.

Vad har varit mest svårt i uppstarten?

– När det händer något i samhället är det svårt att veta vad vi ska göra, men då ringer vi Bengt och får råd. I dag är Bengt hos oss för att titta på ett av samhällena eftersom det har varit låg aktivitet och vi undrar om de inte mår bra.

– Det är nog ingen fara. Samhället har nog bara dragit ned på verksamheten för säsongen, lugnar Bengt.

– Eftersom vi hållit på så kort tid så har vi inte så mycket att referera till. Då frågar vi Bengt, ler Håkan. Men nu har vi upplevt ett år med bina så nu vet vi mer vad det innebär och vad vi kan förbättra.

Vad hoppas ni på i framtiden?

– I början var vi väldigt taggade och vi ville lära oss snabbt och bli bra på allt direkt. Under säsongen, från slutet av april till augusti behöver kuporna ses till en gång i veckan. Hade vi vetat hur mycket tid det tar i anspråk hade vi kanske inte börjat just nu eftersom vi båda jobbar heltid, har tonårsbarn och håller på med husbygge. Men vi har fått så mycket positiva kontakter och lärt känna människor på Kinnekulle där vi inte kände så många sedan förr, så det har varit mödan värd, menar Anette. I framtiden skulle vi gärna vara mentorer åt någon ny biodlare. 🌱

Bevandrad biläsning

Bin och människor

Lotte Möller
Norstedts förlag, 2019

Meningen med bin

Göran Bergengren
Carlssons bokförlag, 2018

Det går inte att undvika att skriva om dessa båda nyutgivna böcker samtidigt, författarna får ursäkta. Båda har honungsgula eller är det vaxgula omslag och båda är mycket läsvärda. Båda handlar om bin, men på helt olika sätt. Textmässigt är det nog i stort sett bara ett citat av Selma Lagerlöf som finns med i de båda böckerna.

Inledningen på Lotte Möllers bok är ett citat av Carl Magnus von Seth: *Meningen med bina är bina. Som livet. Meningen med det är livet.* Vilket för tankarna till titeln på Göran Bergengrens bok.

I *Bin och människor* blickar Lotte Möller tillbaka på olika minnen i sitt liv med bin och i sina kontakter med andra biodlare. Intressant är kapitelindelningen med ett minne per månad. De härrör från författarens anteckningar från 80-talet då Lotte Möller själv hade bin. På Lotte Möllers vis får man veta en mängd olika fakta om bin och människor i alla upptänkliga sammanhang, genom århundradena och över världen, i en mängd citat och intressanta betraktelser från förr. Mer än en gång drar man på smilbanden åt hennes rappa och humoristiska formuleringar. Andra delen av boken utspelar sig i nutid, och innehåller bland annat en fantastisk berättelse om ett danskt bibråk, bina blir oskyldigt in-dragna i ett riktigt bikrig.

I boken *Meningen med bin* följer vi författaren genom det östgötska landskapet i tid och rum, med bina som sällskap. Göran Bergengren är biodlare och biolog och vi får följa med ut i naturen, i ett landskap som blir så mycket mer intressant när växter och djur har sina namn och får sina berättelser. Skeenden i naturen får sin förklaring, samtidigt som berättelsen ger en initierad kunskap om bin och bihållning. Boken har ett personligt perspektiv, vävt av kunskap och erfarenhet, och med ett vackert språk.

De är båda väldigt mänskliga böcker om bin. Ingen av dem är handböcker som gör läsaren till biodlare, utan handlar om oss och vårt förhållande till bin och till naturen, med bina som ledsagare.

Christina Säll

